

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Genomförandekommittén
för nya Polismyndigheten

Ju 2012:16

2014-03-28

OP-13 Kartläggning av polisens internationella verksamhet

Slutrapport

Arbetsmaterial

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund.....	5
En ny organisation för polisen? (Dir. 2010:74)	5
En sammanhållen svensk polis (SOU 2102:13)	5
Inriktningsbeslutet om Polismyndighetens övergripande organisation och styrning.....	6
Uppdraget.....	8
OP-13 Projektdirektiv	8
Avgränsningar.....	8
Projektdeltagare.....	8
Projektets genomförande	9
Internationell verksamhet.....	9
Polisens internationella verksamhetsområden	10
Förslag avseende övergripande inriktning för polisens internationella verksamhet.....	13
Förslag avseende framtida ansvarsförhållanden för polisens internationella verksamhet	17
Internationell verksamhet vid Rikspolisstyrelsen	17
Verksledningen.....	17
Huvudkontoret – Polisavdelningen	17
Rikskriminalpolisen	19
Polisens verksamhetsstöd	22
Polishögskolan.....	23
Internationell verksamhet vid polismyndigheterna	25
Internationell verksamhet vid Statens kriminaltekniska laboratorium	29
EU:s fond för inre säkerhet.....	31

Sammanfattning

Projekt OP-13 har kartlagt den internationella polisverksamheten vid Rikspolisstyrelsen, polismyndigheterna samt SKL. Kartläggningen visar att denna verksamhet är omfattande och till stora delar utgör en integrerad del av all verksamhet som bedrivs inom polisen.

Kartläggningen har också omfattat nuvarande ansvarförhållanden för den internationella verksamheten. I den nuvarande organisationen har Rikspolisstyrelsen ansvar för det internationella strategiska polissamarbetet och EU-samordningen. Den internationella verksamheten vid polismyndigheterna är huvudsakligen operativt och bedrivs med stöd av Rikskriminalpolisen. Polisens verksamhetsstöd, Polishögskolan och Statens kriminaltekniska laboratorium har viss internationell verksamhet inom sina respektive verksamhetsområden.

OP-13 föreslår en övergripande inriktning för polisens internationella verksamhet som innebär att internationella, EU- och nationella perspektiv integreras utifrån ett gemensamt fokus på polisverksamheten och polisens uppdrag. Projektet anser att den nya organisationsstrukturen skapar bättre förutsättningar än den nuvarande för att uppnå en sådan integration, bl.a. genom möjligheterna till en mer sammanhållen ledning och styrning, kompetensöverföring och ett effektivare utnyttjande av gemensamma resurser.

Utifrån denna inriktning har OP-13 utarbetat förslag till framtida ansvarförhållanden. Förslagen sammanfattas nedan.

Projektets förslag i korthet

Övergripande inriktning

- Internationella perspektiv ska huvudsakligen omhändertas i Polismyndighetens gängse operativa och strategiska beslutsprocesser och styrdokument samt integreras i verksamhetsplanerings- och uppföljningsprocessen.
- Internationella dimensioner, liksom behov som uppkommer till följd av EU-samarbetet och internationella åtaganden, ska omhändertas inom ramen för verksamhetsansvaret inom såväl kärnverksamheten som inom områden som ekonomi, HR, it och juridik m.fl..
- De nationella avdelningarna ansvarar för att bevaka och beakta utvecklingen inom EU och internationellt inom respektive avdelnings verksamhetsområde.

Rikspolischefens kansli

- OP-13 föreslår ett förstärkt internationellt närstöd vid rikspolischefens kansli.

Nationella operativa avdelningen

- OP-13 föreslår att Nationella operativa avdelningen får ett övergripande ansvar för internationell verksamhet och EU-samordning inom ramen för den gemensamma ledning och styrning över all polisverksamhet som utövas av Polismyndighetens nationella ledningsgrupp.
- OP-13 föreslår vidare att Nationella operativa avdelningen får i uppgift att utgöra Polismyndighetens huvudsakliga kontaktpunkt i internationella och EU-frågor.

Ekonomiavdelningen

- OP-13 föreslår att EU:s fond för inre säkerhet organisatoriskt placeras vid Ekonomiavdelningen.

Regionerna

- OP-13 föreslår att det på regionnivå, som en regiongemensam resurs till stöd för den operativa verksamheten i polisområdena, bör finnas förmåga att handlägga internationella ärenden.

Polisområdena

- OP-13 föreslår att inriktningen även fortsättningsvis bör vara att internationella kontakter inom det vardagliga operativa arbetet hanteras på lokal nivå.

Nationellt forensiskt centrum

- OP-13 föreslår att Nationellt forensiskt centrum får ansvar även för internationell forensisk verksamhet.

Arbetsmaterial

Bakgrund

I den utredning som låg till grund för beslutet om den pågående ombildningen av svensk polis till en sammanhållen polismyndighet, har Polisens internationella verksamhet, EU-samarbetet och det internationella polissamarbetet berörts. Inom ramen för Genomförandekommitténs arbete har ett inriktningsbeslut fattats som delvis anger den framtida organisatoriska inramningen för dessa frågor.

Nedan sammanfattas relevanta avsnitt i kommittédirektivet En ny organisation för polisen? (dir. 2010:74), betänkandet En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13) samt i det inriktningsbeslut om Polismyndighetens övergripande organisation och struktur som den särskilde utredaren fattade i oktober 2013.

En ny organisation för polisen? (Dir. 2010:74)

I kommittédirektivet En ny organisation för polisen? anger regeringen utgångspunkterna för utredningen av polisens organisation. Direktivet tar även upp EU- samarbetet och det internationella polissamarbetet.

I direktivet konstateras att det internationella polisiära samarbetet vuxit både i omfattning och i betydelse under senare tid och att denna utveckling, inte minst mot bakgrund av utvecklingen inom EU, sannolikt kommer att fortsätta.

Sveriges medlemskap i EU och inträdet i Schengensamarbetet har medfört nya förutsättningar för polisen, bl.a. vad gäller gränskontroll och internationellt samarbete. Gemensam lagstiftning, nya verktyg för operativt samarbete, utökade möjligheter och effektivare sätt att utbyta information inom EU skapar förutsättningar för en effektivare brottsbekämpning.

Samarbete med brottsbekämpande myndigheter i andra länder och med internationella polisorganisationer framhålls som viktigt i bekämpningen av gränsöverskridande och organiserad brottslighet.

Mot denna bakgrund uppdras kommittén att lämna förslag som ger polisens organisatoriska förutsättningar på såväl central som lokal nivå för att ”effektivt och flexibelt delta i och tillgodogöra sig det internationella samarbetet” (sid. 11).

En sammanhållen svensk polis (SOU 2102:13)

Polisorganisationskommittén konstaterar i sitt betänkande att polisens nuvarande organisation i flera avseenden innebär hinder i internationella sammanhang, bl.a. avseende förmågan att agera samordnat och enhetligt och att sprida internationella erfarenheter inom organisationen. Betänkandet lyfter vidare fram utmaningarna för små och medelstora

polismyndigheter när det gäller att upprätthålla den kompetens som krävs för att tillvarata de möjligheter som det internationella polissamarbetet erbjuder, inte minst operativt.

Kommittén menar att en sammanhållen polisorganisation (dvs. en enmyndighetsorganisation) skapar bättre förutsättningar för internationellt samarbete och ett bättre utnyttjande av de möjligheter som det internationella samarbetet erbjuder bl.a. genom att

- bidra till ett enhetligt uppträdande i internationella sammanhang
- en nationell kontaktpunkt för det internationella polissamarbetet som direkt kommer att kunna representera svensk polis i sin helhet
- polisregionerna, i kraft av sin storlek och bärkraft, kommer att kunna upprätthålla en högre internationell kompetens än dagens polismyndigheter.

Kommittén gör vidare bedömningen att en ny organisation troligtvis kommer att underlätta rekryteringen till internationella uppdrag, liksom omhändertagandet av förvärvade kunskaper och erfarenheter.

Inriktningsbeslutet om Polismyndighetens övergripande organisation och styrning

Av det inriktningsbeslut som den särskilde utredaren fattade den 16 oktober 2013 framgår att Nationella operativa avdelningen ska ha en central roll i frågor som på olika sätt rör internationellt polissamarbete och polisens internationella verksamhet. Nationella operativa avdelningens ansvarsområden på området innefattar bl.a.

- ansvar för nationell och internationell operativ kommunikation och samordning dygnet runt
- förmåga att inrikta och leda verksamheten nationellt och internationellt
- att biträda regionerna vid internationell rättshjälp
- processansvar – dvs. ansvar för att styra, utveckla och följa upp processen samt säkerställa enhetlighet – för bl.a. internationellt polisarbete, internationell samverkan och gränspolisverksamhet samt för underrättelseverksamhet.

Den nationella kontaktpunkten Single Point of Operational Contact (SPOC) ska enligt inriktningsbeslutet vara placerad vid Nationella operativa avdelningen.

Av en mer generell formulering, som kan vara tillämplig på internationell verksamhet, framgår att Nationella operativa avdelningen ska stödja polisregionerna i verksamhet regionerna inte klarar av på grund av dess

komplexitet eller att verksamheten är sällan förekommande eller om det finns andra särskilda skäl.

Arbetsmaterial

Uppdraget

OP-13 Projektdirektiv

I projektdirektivet konstateras att Polisen har en omfattande internationell verksamhet, varav en del är av tvingande karaktär till följd av åtaganden inom EU-samarbetet och en del av rent operativ natur. Vidare konstateras att eftersom ansvaret för internationella frågor inte är samlat är det viktigt att inför bildandet av den nya Polismyndigheten dels få en heltäckande bild av läget, dels ange ambitionsnivå samt var huvudansvaret för internationella frågor ska ligga.

Projektet OP-13 har mot denna bakgrund haft i uppdrag att

1. Kartlägga samtliga internationella uppdrag, deltagande i arbetsgrupper m.m.
2. Strukturera deltagandet i tvingande (det som följer av lagstiftning och liknande överenskommelser), operativ samverkan samt övriga initiativ.
3. Föreslå hur styrning och ledning av internationella frågor ska tas om hand i den nya Polismyndigheten såväl på strategisk som på operativ nivå.

Följande tilläggsdirektiv har lämnats.

4. Förslag ska lämnas i frågan om organisatorisk hemvist för EU:s fond för inre säkerhet.

Avgränsningar

Projektet omfattar inte gränspolisfrågor, verkställighet eller inre utlänningskontroll.

Projektdeltagare

Ann-Marie Orler, Genomförandekommittén, har varit projektägare.

Projektets arbetsgrupp har haft följande sammansättning.

Ing-Louise Andrén, Polishögskolan
Lena Bergenstråle, RPS/Polisavdelningen
Niclas Carlsson, Rikskriminalpolisen
Sören Clerton, Rikskriminalpolisen
Torsten Elofsson, Sydsamverkan
Ann-Sofi Jakobsson, RPS/Verksledningskansliet (projektledare)
Lena Matthijs, Samverkansområde Väst
Tore Olsson/Christina Bertler Edlund, SKL
Anna Owens, Saco-S
Kristin Sylten Henriksson, Samverkansområde Stockholm

Projektets genomförande

Arbetsgruppen har sammanträtt vid sex tillfällen, varav fem har varit heldagsmöten. Däremellan har arbetet bedrivits i underarbetsgrupper.

I arbetet med kartläggningen har två olika enkäter distribuerats, dels inom Rikspolisstyrelsen (huvudkontorets olika avdelningar och Polisens verksamhetsstöd), dels till landets polismyndigheter. Enkätssvar har inkommit från samtliga mottagare. Arbetsgruppen har därutöver på annat sätt kartlagt den internationella verksamheten vid Rikskriminalpolisen, Polishögskolan samt Statens kriminaltekniska laboratorium.

Internationell verksamhet

Med "internationell verksamhet" avses i denna rapport såväl den verksamhet som bedrivs inom ramen för EU-samarbetet som övrig verksamhet som bedrivs i samverkan med andra länder och mellanstatliga organisationer (OSSE, FN m.fl.). Därmed omfattas samarbetet mellan de nordiska länderna och mellan länderna i Östersjöregionen (t.ex. inom Östersjöstaternas råd) liksom svensk polis deltagande i internationellt utvecklingsarbete, internationell civil krishantering samt i fredsfrämjande verksamhet.

Polisens internationella verksamhetsområden

Projekt OP-13 har haft i uppdrag att kartlägga polisens internationella verksamhet och strukturera polisens deltagande i tre kategorier: tvingande, operativ samverkan och övriga initiativ. Till dessa har projektet valt att utifrån den genomförda kartläggningen lägga en fjärde kategori, nämligen strategisk internationell verksamhet. Till denna kategori hör beslut i för polisen strategiskt viktiga internationella frågor.

Projektgruppen har under arbetet konstaterat att dessa kategorier ingalunda är ömsesidigt uteslutande. Ofta är de snarare olika delar av vad som i själva verket bör ses som en sammanhållen process, t.ex. för att säkra att ny lagstiftning eller politiska beslut får genomslag i den operativa polisverksamheten. I sammanställningen nedan beskrivs några huvudområden inom de olika kategorierna.

- Tvingande internationell verksamhet

Med ”tvingande” verksamhet avses här verksamhet som antingen följer av lagstiftning, annan rättslig reglering eller av politiska beslut.

Till åtaganden som bl.a. följer av EU-medlemskapet hör skyldigheten att upprätta nationella kontaktpunkter, vilka regleras i förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen. Vid Rikskriminalpolisen finns sådana nationella kontaktpunkter i förhållande till Interpol och Europol, Schengens informationssystem (Sirenekontoret), Prömrådsbeslutet, Frontex m.fl.

Polisen ska vidare, enligt instruktionen, biträda Regeringskansliet i det internationella arbetet på polisområdet. Polisens utlandsstyrka till stöd för fredsfrämjande verksamhet utgör också en del av den tvingande verksamheten.

Internationella avtal med FN, Organisationen för säkerhet och samarbete inom Europa (OSSE), inom Norden m.fl. reglerar en betydande del av polisens verksamhet. De nordiska sambandsmännen inom ramen för det nordiska polis- och tullsamarbetet finns i ett tjugotal länder och spelar en viktig roll i det internationella operativa polissamarbetet. Andra internationella avtal är antingen övergripande eller rör specifika verksamhetsområden, t.ex. supporterpolisverksamhet.

Regeringsuppdrag i bl.a. regleringsbrev utgör en annan del av polisens internationella verksamhet. Deltagande i internationella civila krishanteringsinsatser och utvecklingssamarbete, samt utnyttjande av internationella verktyg och internationellt samarbete inom ramen för polisens uppdrag är exempel på detta. Deltagande i regeringsbeslutade

internationella nätverk, t.ex. Östersjösamarbetet, hör också till denna kategori.

- Strategisk internationell verksamhet

Även om den internationella verksamheten till stora delar är reglerad eller på annat sätt tvingande, har den liksom övriga delar av polisens verksamhet en strategisk dimension.

EU-samarbetet är ett område som på grund av sin tvingande karaktär är av särskild strategisk vikt och som därför bör vara föremål för strategiska överväganden utifrån ett svenskt polisiärt perspektiv. Till strategiskt viktiga beslut som rör EU hör beslut om deltagande i arbetsgrupper, expertgrupper och projekt liksom inriktningen för arbetet i rådsarbetsgrupper, styrelser för EU-myndigheter m.fl. Även omhändertagandet av EU-beslut har en strategisk dimension, som rör tolkning, fördelning av uppdrag för att säkra genomslag i polisverksamheten liksom uppföljning m.m..

Mycket av denna verksamhet bedrivs i nära samverkan med Regeringskansliet och förutsätter att polisen har en god förmåga att företräda ett polisverksamhetsperspektiv och ge uttryck för förankrade ståndpunkter.

Även det nordiska polissamarbetet, som omfattar återkommande möten mellan rikspolischefer och vice rikspolischefer, och som även det bedrivs inom ramen för ett flertal arbetsgrupper, bör vara föremål för strategiska beslut.

Andra strategiska internationella verksamhetsområden rör samverkan med Justitiedepartementet i lagstiftningsfrågor och remissvar inom det internationella området.

Även beslut som rör svensk polis deltagande i internationella projekt eller konferenser samt besök till och från utlandet bör fattas utifrån strategiska överväganden.

- Operativ samverkan

Gränsöverskridande brottslighet, fri rörlighet inom Schengenområdet och ett allt mer utvecklat operativt internationellt polissamarbete m.m. gör att den operativa polisverksamheten genomsyras av internationella dimensioner. Den operativa samverkan är därför till stora delar ärendeinitierad. I andra fall handlar det om att säkra operativt genomslag av fattade beslut. Gränspolisarbetet utmärker sig som ett område med betydande internationell operativ samverkan.

Till den internationella operativa verksamheten hör vidare delar av serviceverksamheten (t.ex. pass och brottsbelastningsutdrag),

myndighetutövning (t.ex. vapentillstånd), handräckning, polititransporter m.m.

Svensk polis deltagande i det internationella utvecklingssamarbetet är ett mer renodlat internationellt operativt verksamhetsområde vars omfattning emellertid är förhållandevis begränsad.

- Övrig internationell verksamhet

Inom kategorin övrig internationell verksamhet har projektgruppen identifierat följande tre områden: kompetensutveckling, verksamhetsutveckling och övningsverksamhet.

Till kompetensutveckling hör bl.a. utbildningar, utbytestjänstgöring erfarenhetsutbyte och annan verksamhet som genomförs i syfte att utveckla den enskilde medarbetarens internationella kompetens. Även deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande missioner kan ses som en form av internationell kompetensutveckling.

Ett angränsande område rör verksamhetsutveckling. Detta omfattar bl.a. deltagande i internationella projekt, expertgrupper, konferenser, studiebesök för att lära av internationella erfarenheter samt andra former för erfarenhetsutbyte.

Deltagande i internationella övningar, t.ex. katastrof- och samverkansövningar, är en annan del av svensk polis internationella verksamhet. Övningsverksamheten sker bl.a. i samverkan med de nordiska länderna.

Arbetsmaterial

Förslag avseende övergripande inriktning för polisens internationella verksamhet

Projekt OP-13 har identifierat ett antal vägledande principer som projektet anser bör avspeglas i inriktningen för polisens internationella verksamhet. Principerna har beaktats när projektet har utarbetat sina egna förslag för framtida ansvarsfördelning men ska också ses som projektets förslag till en mer generell inriktning.

Integration

Projektet delar utgångspunkten för den så kallade internationella strategi som fastställdes 2007 (POA-061-6177/06), nämligen att inriktningen så långt möjligt bör vara att integrera internationella, EU- och nationella perspektiv utifrån ett gemensamt fokus på polisverksamheten och polisens uppdrag. Projektet anser att den nya organisationsstrukturen med en sammanhållen polismyndighet skapar bättre förutsättningar än den nuvarande för att uppnå en sådan integration, bl.a. genom möjligheterna till en mer sammanhållen ledning och styrning, kompetensöverföring och ett effektivare utnyttjande av gemensamma resurser.

- Ledning och styrning

Den föreslagna inriktningen innebär bl.a. att ledningen och styrningen bör vara sammanhållen, dvs. att EU- och internationella perspektiv huvudsakligen ska omhändertas i Polismyndighetens gängse operativa och strategiska beslutsprocesser och styrdokument. Likaså bör dessa perspektiv, och i tillämpliga fall specifika mål, integreras i verksamhetsplanerings- och uppföljningsprocessen.

Av särskild vikt är att säkra att beslut som fattas i EU- och internationella sammanhang får genomslag i Polismyndighetens egna beslut. Detta gäller beslut som följer av internationella avtal men även de bindande beslut som fattas inom ramen för EU-samarbetet. Projektet anser att den nya myndighetsstrukturen ökar förutsättningarna för att så sker. Chefen för den nationella avdelning som samordnar svensk polis biträde till Regeringskansliet i EU-förhandlingar (Nationella operativa avdelningen, enligt projektets förslag, se nedan), bör ha ett särskilt ansvar för detta.

Lika viktigt är att säkerställa att fastställda prioriteringar och inriktningsbeslut får avsett genomslag i polisverksamheten, dvs. tillämpas nationellt och enhetligt, t.ex. genom att de integreras i aktivitets-/handlingsplaner och genom uppföljning. Även i detta

avseende bör den nya myndighetsstrukturen underlätta och projektet vill här särskilt framhålla regionpolischefernas roll.

- **Integrerat verksamhetsansvar**

Den föreslagna inriktningen innebär vidare att verksamhetsansvaret bör ses som odelat i den meningen att EU- och internationella dimensioner beaktas liksom att också behov som uppkommer till följd av EU-samarbetet och internationella åtaganden omhändertas. Detta gäller såväl inom verksamhetsutvecklingen generellt som inom specifika områden som kompetensförsörjning och kompetensutveckling, ekonomi, it m.fl.

- **Omvärldsbevakning**

Av den föreslagna inriktningen följer vidare ett ökat behov av omvärldsbevakning som innefattar en förmåga att beakta utvecklingen också inom EU och internationellt. Detta gäller för såväl kärnverksamheten, t.ex. avseende brottsutvecklingen, utvecklingen av det internationella polissamarbetet och polisiära arbetsmetoder, som inom övriga verksamhetsområden (ekonomi, HR, it, juridik m.fl.). De nationella avdelningarna måste därför ha en god förmåga att inom ramen för sina ansvarsområden följa utvecklingen inom EU och internationellt och utifrån denna bevakning identifiera utvecklingsbehov, inklusive behov av rättslig reglering eller förändrad lagstiftning.

Strategiskt och operativt arbete

Den nuvarande organisationen har på nationell nivå organisatoriskt särskilt strategiska och operativa frågor. Huvudkontoret har haft huvudsakligt ansvar för den strategiska inriktningen medan exempelvis Rikskriminalpolisen har ansvarat för det operativa arbetet.

Den nya myndighetsstrukturen, som bl.a. innebär att polisen får en nationell strategisk ledningsgrupp, skapar andra förutsättningar för samla ansvaret för det strategiska och operativa arbetet. Detta kan i sin tur stärka Polismyndighetens förmåga till samverkan med andra statliga myndigheter som ansvarar för internationella uppdrag m.fl.

Representation och beredning av ståndpunkter i internationella fora

Den internationella verksamheten, och framför allt EU-samarbetet, är ett område som kännetecknas av omfattande direktstyrning och deltagande från regeringen och där svensk polis i sitt deltagande ofta representerar Sverige. Detta ställer stora krav både på polisens förmåga att i dialogen med Regeringskansliet, och i de EU- och internationella fora polisen

deltar i, ge uttryck för ståndpunkter som är representativa och förankrade.

Svensk polis deltagande i EU-sammanhang och andra internationella fora är därför en fråga som bör vara föremål för strategiska överväganden och hanteras på nationell nivå. Av särskild vikt är att beredningen av svensk polis ståndpunkter i frågor av större vikt involverar den nationella ledningsgruppen som även bör fastställa inriktningen för svensk polis representation i EU-byråer, arbetsgrupper och andra internationella fora. Därmed skapas förutsättningar för ett enhetligt och förankrat agerande från svensk polis sida inom ramen för den samverkan som sker med Regeringskansliet rörande ståndpunkter i rådsarbetsgrupper och styrelser m.fl. fora.

För att främja enhetlighet och förmåga att anlägga ett strategiskt helhetsperspektiv i det internationella arbete, t.ex. inom ramen för styrelsearbete i Frontex, Europol m.fl. fora, bör denna representation samordnas på nationell nivå. Detta utesluter inte deltagande från övriga polisorganisationen, t.ex. utifrån ett sak- eller verksamhetsansvar.

Samordning och kontaktvägar

När polisen blir en sammanhållen myndighet ökar behovet av samordning i förhållande till såväl nationella som internationella aktörer (andra myndigheter, Regeringskansliet, EU-organ, internationella organisationer m.fl.). För att möta både de behov som finns inom svensk polis och de behov som finns hos externa aktörer behöver former för samordning utvecklas. En sådan samordning bör ses som komplement till det ansvar att beakta EU- och internationella perspektiv som projektet anser bör följa av verksamhetsansvaret.

Internationella besök till och från Sverige och svensk polis, som är av mer representativ karaktär, är ett område som bör vara föremål för strategiska överväganden och samordning, och därför hanteras gemensamt och med överblick. En sådan överblick förutsätter att information förmedlas och besök återrapporteras. Former för detta, som samtidigt inte leder till onödigt betungande administration eller lägger hinder i vägen för internationella kontakter som sker inom ramen för tilldelat ansvarsområde, behöver utvecklas.

För såväl interna som externa kontakter i EU- och internationella frågor behöver tydliga kontaktvägar in i Polismyndigheten etableras. Ett tydligt ansvarsförhållande för specifika frågor underlättar även sådana kontakter. För stora flöden och inkomna ärenden som kräver förmåga till dygnetrunthantering bör den gemensamma inkorg som finns inom SPOC-modellen (se nedan) användas.

Med utgångspunkten att underlätta för såväl interna som externa kontakter bör det i tillägg till ovan nämnda funktion finnas en tydligt kommunicerad kontaktpunkt vid Polismyndigheten som kan tjäna som en första ingång för internationella frågor. Utgångspunkten bör vara att ärenden som kräver vidare handläggning vidarebefordras till berörd organisatorisk enhet, t.ex. nationell avdelning eller region.

Arbetsmaterial

Förslag avseende framtida ansvarsförhållanden för polisens internationella verksamhet

Projekt OP-13 har kartlagt nuvarande ansvarsförhållanden för internationell verksamhet i polisorganisationen (Rikspolisstyrelsen, polismyndigheterna samt SKL). Med utgångspunkt i denna kartläggning, och den övergripande inriktning som presenterades i föregående avsnitt, har förslag till framtida ansvarsförhållanden utarbetats.

Internationell verksamhet vid Rikspolisstyrelsen

Verksledningen

I Rikspolisstyrelsens ledningsstruktur finns internationell sakkunskap representerad som en del av en särskild funktion. Funktionen bistår rikspolischefen bl.a. i samband med internationella besök till och från Sverige.

Förslag
<ul style="list-style-type: none"> • Internationell sakkunskap och rådgivning i internationella frågor bör även i framtiden finnas som en del av närstödet kring rikspolischefen. OP-13 anser att rikspolischefens kansli är en lämplig organisatorisk hemvist för denna sakkunskap. Eftersom kansliet också ansvarar för viss intern och extern samordning samt, enligt andra projektförslag, är organisatorisk hemvist för en analysfunktion (som bl.a. har i uppgift att bedriva omvärldsanalys) skapar en sådan lösning förutsättningar för ett förstärkt internationellt närstöd. Funktionen ska ha en överblick över Polismyndighetens internationella kontakter.

Huvudkontoret – Polisavdelningen

I den nuvarande organisationen har Polisavdelningen, genom Enheten för internationellt strategiskt polissamarbete, ett övergripande ansvar för internationellt strategiskt polissamarbete. Avdelningen ansvarar bl.a. för att upprätthålla en aktuell lägesbild avseende det internationella strategiska polissamarbetet och har ett övergripande ansvar för olika internationella samarbeten och projekt, såsom Östersjösamarbetet, nordiskt polissamarbete, internationell samarbete som inbegriper andra svenska myndigheter inom och utanför rättsväsendet samt internationella kontakter.

Vidare ansvarar avdelningen för rådgivning till övriga polisorganisationen avseende internationella besök, representation, mötes- och konferensdeltagande samt extern projektfinansiering.

Avdelningen bistår Regeringskansliet med internationellt stöd i enlighet med förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen. I detta stöd ligger bl.a. att biträda Regeringskansliet i EU-samarbetet t.ex. genom förberedelser, direkt deltagande eller att säkra representation samt återrapportering i olika internationella sammanhang såsom undergrupper och nätverk till rådsarbetsgrupper. Inom avdelningen finns ett flertal särskilda EU-samordnare som både arbetar med mer övergripande strategiska frågor och har ett utpekat ansvar för en specifik sakfråga.

Vid avdelningen finns en särskild funktionsbrevlåda (den så kallade EU-brevlådan) som är en viktig kanal och kontaktpunkt för internationella strategiska frågor för såväl interna som externa kontakter, inklusive Regeringskansliet. Funktionen är bemannad under kontorstid och har förmåga att handlägga inkomna ärenden med mycket kort svarstid (timmar). Avdelningen är mottagare av olika EU-dokument och ansvarar för att distribuera dem till rätt mottagare i polisorganisation.

Förslag

- OP-13 föreslår att ansvaret för den internationella verksamhet och EU-samordning som idag bedrivs vid Polisavdelningen i sin helhet överförs till Nationella operativa avdelningen.
- OP-13 föreslår därmed att Nationella operativa avdelningen får ett övergripande ansvar för såväl strategisk som operativ internationell verksamhet och att avdelningen får ansvar för att utgöra Polismyndighetens huvudsakliga kontaktpunkt i internationella och EU-frågor.
- OP-13 vill framhålla vikten av att den handläggarförmåga som idag finns vid Polisavdelningen, och som bl.a. hanterar den så kallade EU-brevlådan, bevaras. Funktionen bör därför hållas samman organisatoriskt.
- OP-13 vill vidare påtala vikten av att Nationella operativa avdelningen involverar övriga polisorganisationen, inte minst Rättsavdelningen, i det arbete som bedrivs till stöd för Sveriges deltagande i EU- förhandlingar och inom ramen för det övriga EU-samarbetet.

Rikskriminalpolisen

Rikskriminalpolisen är Sveriges nationella kontaktpunkt för internationell brottsbekämpning, samordnar det operativa internationella polissamarbetet samt frågor om gränskontroll och utlänningsrätt. EU- och internationella aspekter återfinns inom alla Rikskriminalpolisens verksamhetsområden.

Vid Rikskriminalpolisen finns Polisens nationella kontaktpunkt Single Point of Operational Contact (SPOC) som är en sammanhållen modell för det internationella informationsutbytet i operativa ärenden. En gemensam inkorg och kontaktyta för såväl svenska som utländska myndigheter, en gemensam ärendehanteringsprocess för alla internationella polisiära samarbetsformer, samt förmåga att dygnet runt handlägga internationella ärenden, bistå med informationssökning i såväl nationella och internationella datasystem, är viktiga delar i modellen. SPOC har efter svensk förebild etablerats som ett enhetligt begrepp inom EU för medlemsstaternas internationella kontor.

SPOC ansvarar för Interpol, Europol, Sirene-kontoret inom Schengensamarbetet liksom det nordiska polis- och tullsamarbetet kring sambandsmän runt om i världen. Sambandsmännen samverkar bl.a. med Interpol-kontoren i de länder de är verksamma i och utgör det svenska sambandskontoret vid Europol i Haag.

Rikskriminalpolisen är nationell kontaktpunkt för Frontex och har samordningsansvaret för Sveriges insatser i Frontex-operationer vid EU:s yttre gräns.

Inom ramen för de gränskontrolloperationer som Frontex samordnar har varje medlemsstat och Schengenassocierade länder en pool av personer som kan delta i Frontex-operationerna, European Border Guard Team (EBGT). I Sverige består EBGT av drygt 60 personer, som är godkända med rätt profil och utbildning utifrån elva fastlagda profiler. Det är bara dessa av Rikskriminalpolisen och Frontex godkända personer som får delta i gränskontrolloperationerna. De svenska deltagarna brukar delta i 4-8 veckor. En del av EBGT består av en snabbinsatsstyrka Rapid Border Intervention Teams (RABIT), som ska kunna sättas in inom en vecka vid extraordinärt tryck mot Schengenområdets yttre gränser. Vidare samordnar Rikskriminalpolisen Sveriges deltagande i gemensamma verkställighetsresor för personer som ska utvisas.

Rikskriminalpolisen är nationell kontaktpunkt för beredning och beslut av mottagande eller lämnande av polisförstärkningar enligt Prümrådsbeslutet. Beslutet kommer på sikt ge möjlighet för svensk polis

att utöva myndighet i annat EU-land liksom för polis från annat EU-land att utöva myndighet i Sverige.

När Sverige 2014 ansluts till det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosur kommer Rikskriminalpolisen sannolikt att bli nationell kontaktpunkt även för den verksamheten. Kontaktpunkten kräver bemanning dygnet runt för kontakt med Frontex, övriga medlemsländer, Kustbevakningen och Tullverket.

När det gäller operativt samarbete och dagliga operativa internationella kontakter samarbetar Rikskriminalpolisens samtliga sektioner med andra länder. Rikskriminalpolisen utgör nationell kontaktpunkt för all JIT-verksamhet (Joint Investigation Teams) i Sverige. Rikskriminalpolisen har också en betydande stöd- och samarbetsfunktion gentemot mot andra operativa funktioner utomlands.

Finanspolisen (Fipo) har ett omfattande internationellt samarbete i flera forum. Fipo är i sin egenskap av Financial Intelligence Unit (FIU) den nationella kontaktpunkten i alla internationella penningtvätsfrågor.

Rikskriminalpolisens it-brottssektion utgör nationell kontaktpunkt inom en rad olika samarbeten och organ, t.ex. det nyinrättade Europeiska it-brottscentret (European Cybercrime Centre/EC3), som ska utgöra det operativa navet för den pan-europeiska bekämpningen av it-brottslighet. It-brottssektionen ansvarar vidare för den nationella it-brottsberedskapen i enlighet med internationella överenskommelser.

Underrättelseverksamheten vid Rikskriminalpolisen är utöver annan internationell verksamhet involverad i så kallade Focal Points vid Europol liksom i Empact-grupper (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threat), dvs. operativa arbetsgrupper som bildas kring ett specifikt brottsområde, inom ramen för EU:s Policy Cycle.

Rikskriminalpolisen har i detta sammanhang fått i uppdrag av Justitiedepartementet att omhänderta de operativa aspekterna av Sveriges engagemang på EU-nivå avseende bekämpningen av den grova organiserade kriminaliteten. EU:s Policy Cycle utgör därmed en central utgångspunkt för inriktningen av den operativa polisverksamheten i Sverige.

Utredningssektionen har regelbunden kontakt med andra länder, dels i olika gemensamma fora, dels i det operativa arbetet. I de flesta ärenden föreligger nästan dagliga kontakter med andra länder och sektionen samarbetar regelbundet i flera JIT. Korruption, krigsbrott och grova

brott är några grupper vid sektionen som bygger på internationell samverkan.

Vid spaningssektionen bedrivs en utbredd internationell samverkan; sektionen samarbetar bl.a. med övriga nordiska länder nästan dagligen. Sektionen är nationell kontaktpunkt för kontrollerade leveranser till och från Sverige. Spaningssektionen har ett kontaktnät över hela världen för att utbyta nya kunskaper och metoder, bl.a. inom teknikområdet.

Avseende svenskt deltagande i internationella forum, t.ex. möten med Interpols, Europols och Frontex styrelser, cheferna för Europols nationella enheter och ett stort antal rådsarbetsgruppsmöten, ansvarar Rikskriminalpolisen för förberedelser av svenska ståndpunkter, representation på mötena och för att mötesslutsatserna förs vidare inom svensk polis.

Rikskriminalpolisen ansvarar för att i enlighet med förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen organisera en utlandsstyrka för deltagande i fredsfrämjande verksamhet. Omfattningen på Polisens utlandsstyrka avgörs av regeringen. Under 2014 deltar ett hundratal svenska poliser i fjorton missioner i EU-, OSSE- och FN-regi, fördelat på lika många länder.

Vidare samordnar Rikskriminalpolisen polisens deltagande i internationellt utvecklingssamarbete. Verksamheten bedrivs i samverkan mellan Rikskriminalpolisen och polismyndigheterna.

Rikskriminalpolisen ansvarar för utveckling och sammansättning av polisens projektportfölj liksom för uppföljning av projekten. Ansvaret för att genomföra projekten läggs på en polismyndighet. Under 2014 deltar polisen i Sveriges utvecklingssamarbete med Kenya, Serbien, Liberia och Colombia samt, i ett EU-finansierat projekt, med Jordanien.

Förslag

• OP-13 föreslår att ansvaret för den internationella verksamhet och den verksamhet som Rikskriminalpolisen bedriver inom ramen för EU-samarbetet övertas av Nationella operativa avdelningen. • OP-13 föreslår att Nationella operativa avdelningen får ett samlat strategiskt och operativt ansvar för denna verksamhet, inom ramen för den gemensamma ledning och styrning över all polisverksamhet som utövas av Polismyndighetens nationella ledningsgrupp.

- OP-13 anser att det vid Nationella operativa avdelningen bör finnas ett handläggarstöd avseende externfinansierade projekt, inklusive EU:s fond för inre säkerhet som i framtiden, enligt projektets bedömning, kommer att utgöra en väsentlig finansiär. Detta stöd bör utgöra en gemensam resurs för polisorganisationen i syfte att utveckla svensk polis förmåga att framgångsrikt ansöka om externa projektmedel. För att säkra nödvändig kunskap om utvecklingen inom EU (förhandlingar, projekt, samverkan mellan olika länder och organisationer) bör detta handläggarstöd utgöra en integrerad del av EU-samordningen.
- OP-13 föreslår att de delar av den internationella och EU-verksamhet som Rikskriminalpolisen ansvarar för som är av mer generell karaktär, såsom kompetensförsörjning (rekrytering m.m.) och kompetensutveckling (utbildning m.m.), bör hanteras inom ramen för Polismyndighetens gemensamma processer.
- OP-13 menar att SPOC även i framtiden ska utgöra svensk polis modell för en sammanhållen process för informationsutbyte och kontaktväg för internationella operativa ärenden. OP-13 vill påtala vikten av att modellen hålls samman organisatoriskt. En internationell handläggningsförmåga dygnet runt (24/7) är en integrerad del av denna modell. OP-13 vill också framhålla att de nordiska sambandsmännen utgör en viktig del av SPOC, bl.a. som stöd inom utredningsverksamheten.
- I fråga om det huvudsakligen Sida-finansierade utvecklingsarbetet föreslår OP-13 att verksamheten ska bedrivas i nära samverkan med de framtida regionerna på motsvarande sätt som idag sker med polismyndigheterna. En region kan t.ex. tilldelas ansvaret för att genomföra en specifik utvecklingsinsats. Det kan också finnas förutsättningar för en region att inom utvecklingsarbetet ta ansvar för ett specifikt verksamhetsområde eller liknande, t.ex. avseende specifika sakfrågor som regionen har ett nationellt ansvar för.

Polisens verksamhetsstöd

Den internationella verksamhet som idag bedrivs inom Polisens verksamhetsstöd rör huvudsakligen it-utveckling och it-förvaltning. Vid utveckling av internationella system, t.ex. vid migrering, krävs kontakter med både ägare av det centrala systemet och med andra länder.

I system som är driftsatta och förvaltas pågår ofta viss central utveckling. Den centrala förvaltningen, t.ex. EU-LISA (European Agency for Operational Management of Large-Scale IT-Systems in the Area of Freedom, Security and Justice), kan vilja göra ändringar i systemet vilket

från svensk polis sida kräver internationella resor och kontakter. I förvaltning av system ingår vidare omvärldsbevakning, vilket även det kan kräva deltagande i internationella möten, seminarier m.m.

Ett annat område inom vilket Polisens verksamhetsstöd bedriver verksamhet med internationell anknytning är upphandlingar. Eftersom möjligheterna att göra anskaffningar under direktupphandlingsgränsen begränsas när polisen blir en upphandlande myndighet, kommer de regler som gäller för offentlig upphandling inom EU i allt högre grad att vara tillämpliga i den nya polismyndigheten.

Förslag
<ul style="list-style-type: none"> • Den internationella verksamhet som bedrivs inom Polisens verksamhetsstöd rör huvudsakligen it-området och OP-13 bedömer därför att ansvaret i sin helhet, inklusive de internationella kontakterna, bör övertas av It-avdelningen. • OP-13 anser att EU- och internationella upphandlingar ska hanteras av den avdelning som ansvarar för upphandlingar generellt (enligt andra projektförslag Ekonomiavdelningen).

Polishögskolan

Polishögskolans internationella verksamhet rör framförallt utbildningsområdet inom vilket Polishögskolan huvudsakligen samverkar med europeiska, EU- och nordiska partners. Medarbetare på Polishögskolan ingår vidare i ett flertal internationella nätverk. Polishögskolan får många förfrågningar om studiebesök av både EU- och internationell karaktär.

Genom skolans rektor, som är representant i exekutiva kommittén, är Polishögskolan representerad i Association of European Police Colleges (AEPCC). AEPCC är en sammanslutning av 50 polisutbildningsinstitutioner i 42 europeiska länder och fungerar som ett nätverk. Syftet är att stödja och utveckla utbildningen för poliser av högre rang inom de länder som ingår i sammanslutningen. AEPCC genomför ett femtiotal olika utbildningsaktiviteter varje år. Polishögskolan samordnar, planerar och genomför aktiviteter i Sverige.

Polishögskolan ingår i det nätverk som upprättas mellan EU-medlemsstaternas polisutbildningsinstitutioner genom den europeiska polisakademien Cepol. Polishögskolans rektor är röstande medlem i Cepols styrelse.

Polishögskolan är nationell kontaktpunkt för Cefpol-frågor och administrerar svensk polis medverkan i de utbildningsaktiviteter som genomförs vid de olika polisutbildningsinstitutionerna. Polishögskolan ansvarar också för rekrytering av experter till aktiviteter i andra medlemsstater.

Verksamheten innefattar utbytesprogram, arbetsgrupper, olika aktiviteter som är anslagsfinansierade (och som söks i konkurrens med övriga medlemsstater), utskick av inbjudningar nationellt, information och marknadsföring av Cefpol-aktiviteter.

Polishögskolan är vidare nationell koordinator i utbildningsfrågor samt ansvarar för återsökning av medel från Frontex.

Polishögskolan deltar i Nordcop som är ett utbytesprogram mellan de nordiska länderna som vänder sig såväl till studenter som till lärare. Programmets omfattning och inriktning bestäms vid det årliga nordiska rektorsmötet.

Förslag
<ul style="list-style-type: none">• Projekt OP-13 anser att internationella utbildningsfrågor ska hanteras tillsammans med övrig utbildning och vid samma organisatoriska enhet. Eftersom vidareutbildningsfrågor hör nära samman med utvecklingsverksamhet kan det finnas skäl att hantera dessa frågor i ett och samma sammanhang.• Projekt OP-13 anser att den internationella representation och de internationella besök som Polishögskolan idag ansvarar för, liksom annan liknande verksamhet, bör vara föremål för strategiska överväganden och samordning. Utifrån möjligheterna både att handlägga dessa frågor utifrån ett helhetsperspektiv och som en del av rådgivningen till rikspolischefen, bör det övervägas att låta rikspolischefens kansli ta ett övergripande strategiskt ansvar för frågor som rör internationell representation samt internationella besök.

Internationell verksamhet vid polismyndigheterna

Av den enkät som besvarades av de 21 polismyndigheterna framgår att flertalet bedriver någon form av internationell verksamhet. Endast ett fåtal myndigheter uppger sig inte bedriva någon internationell verksamhet med undantag för operativa slagningar i register med internationell koppling.

Den internationella verksamheten vid polismyndigheterna är huvudsakligen av operativ karaktär. Flera polismyndigheter har t.ex. erfarenhet av internationellt samarbete inom ramen för Joint Investigation Teams.

Till internationell verksamhet av tvingande karaktär som bedrivs vid polismyndigheterna hör begäran om rättshjälp och utlämning, efterlysningar, handläggning av överföring i enlighet med europeisk eller nordisk arresteringsorder och polisiärt gränsöverskridande efterföljande. Denna verksamhet bedrivs i nära samarbete med Rikskriminalpolisen som har det nationella ansvaret för frågorna.

Det nordiska polissamarbetet spelar en framträdande roll i polismyndigheternas internationella verksamhet. Polisen i Danmark, Norge och Finland är viktiga operativa samverkanspartners för geografiskt angränsande svenska polismyndigheter.

Med polisen i de nordiska länderna (Danmark, Norge, Finland) samt med nordiska sambandsmän i andra länder samverkar polismyndigheterna ofta direkt. Rikskriminalpolisen utgör en viktig samverkanspartner och kontaktväg för polismyndigheterna i samarbetet med andra länder.

Under 2014 deltar fyra polismyndigheter i internationellt utvecklingsarbete: polismyndigheterna i Gävleborgs, Stockholms, Västra Götalands och Norrbottens län.

I det följande beskrivs den internationella verksamheten i de sju samverkansområdena. Redovisningen, som bygger på myndigheternas enkätsvar, gör inte anspråk på att vara heltäckande.

- **Samverkansområde Stockholm Gotland**

Samverkansområde Stockholm Gotland bedriver en omfattande operativ samverkan med flera länder, däribland Finland, Norge och länderna runt Östersjön. Polismyndigheten i Stockholms län deltar vidare i ett flertal EU-finansierade samverkansprojekt samt ingår i ett nätverk med polisen i de baltiska huvudstäderna.

Efter Schengenutvidgningen har den regionala samverkan runt Östersjön utvecklats. Polismyndigheten i Stockholms län samverkar inom ramen för detta arbete med polisen i Finland, Estland, Lettland, Litauen och Polen. Under 2014 inleddes ett regionalt samverkansprojekt mellan brottsbekämpande myndigheter i Stockholm, Helsingfors, Tallinn, Riga och Klaipeda samt Lunds universitet. Det tvååriga EU-projektet (Project Turnstone) syftar till att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten genom att effektivisera det operativa samarbetet, bl.a. genom utbyte av tjänstemän, gemensamma operativa aktioner och underrättelseanalyser.

Polismyndigheten har vidare ett omfattande internationellt samarbete kring Arlanda flygplats. Utöver gränskontroll omfattar detta samarbete även flygsäkerhet, brottsbekämpning, terrorhot och operativa insatser.

Genom dialogpolisen deltar Polismyndigheten i Stockholms län i ett EU-finansierat utvecklingsarbete med Jordanien. Insatserna rör framför allt utbildningsinsatser för jordansk polis i mänskliga rättigheter.

- **Samverkansområde Väst**

Samverkansområde Väst (Halland, Västra Götaland) bedriver internationell operativ verksamhet i samverkan med såväl nordiska länder, framför allt Norge, som med länderna inom EU.

Polismyndigheten i Västra Götaland samverkar med flera länder inom ramen för myndighetens roll som nationell sakkunnigmyndighet för åldringsbrott och för transportstöder. Myndigheten har även ett operativt samarbete med Tyskland, Polen, Serbien, Bosnien m.fl.

Med Norge samverkar polismyndigheten dagligen genom insatser längs E6 samt inom ingripandeverksamheten längs gränsen mot Norge.

Samverkanområde Väst bistår även Frontex med hundförare vid vissa uppdrag vid EU:s yttre gränser.

Polismyndigheten i Västra Götalands län deltar i svensk polis utvecklingsinsatser i Serbien och Colombia. Insatserna i Serbien är inriktade mot kriminalteknik och underrättelselett polisarbete. I Colombia rör insatserna bl.a. stöd till polistutbildningen, närpolisutveckling och kompetensutveckling avseende brott i nära relation.

- **Sydsamverkan**

Inom Sydsamverkan (Blekinge, Kalmar, Kronoberg, Skåne) bedrivs ett omfattande operativt samarbete och informationsutbyte med Danmark, särskilt med avseende på Öresundsregionen och Öresundsbron.

Samarbetet sker både inom ramen för Schengenkonventionen, den nordiska arresteringsordern och inom ramen för bilaterala avtal mellan Sverige och Danmark, t.ex. Öresundsavtalet.

Polismyndigheten i Skåne har regelbundna möten med den danska polisen avseende bl.a. gäng-, narkotika- och stöldbrottslighet. Dansk polis besöker polismyndigheten under veckovisa möten liksom vice versa.

Genom Länskriminalpolisen har Sydsamverkan kontakter med sambandskontor, antingen direkt eller via Rikskriminalpolisen, i pågående operativa ärenden liksom inom underrättelseverksamheten.

På grund av färjebindelserna till Litauen och Polen är kontakter med polisen i de berörda länderna en viktig del av Polismyndigheten i Blekinge läns internationella verksamhet. EU-projekt och studiebesök är några former för detta samarbete.

Polismyndigheterna i Kalmar, Kronoberg och Blekinge deltar i en kompetensutvecklande insats (Projekt Ronneby) tillsammans med Rikskriminalen. Syftet är bl.a. att öka användningen av internationella informationskanaler.

- **Samverkansområde Mitt**

Samverkansområdet Mitts (Gävleborg, Uppsala, Västmanland) internationella kontakter går huvudsakligen via Rikskriminalpolisen och Sirenekontoret.

Polismyndigheten i Gävleborgs län deltar i svensk polis utvecklingsarbete med Liberia, med fokus på kriminalteknik.

- **Samverkansområde Öst**

I Samverkansområde Öst (Jönköping, Södermanland, Östergötland) etableras internationellt samarbete vid behov, t.ex. då gärningsmannen befinner sig utomlands eller är utländsk medborgare. Internationella kontakter går vanligen via Rikskriminalpolisen. Viss direktkontakt med andra länders polismyndigheter förekommer, främst när det gäller ärenden inom Norden (t.ex. trafikärenden) eller nordiska sambandsmän.

- **Samverkansområde Bergslagen**

Samverkansområde Bergslagen (Dalarna, Värmland och Örebro) samverkar i internationella frågor med Samverkansområde Väst. Samverkansområdet har ett utvecklat operativt samarbete med polisen i Norge, avseende bl.a. fjällräddning, katastrofövningar och lägesbilder. Polismyndigheten i Värmland deltar i ett gränsoperativt råd tillsammans med Norge. Direktkontakter med Danmark i operativa ärenden förekommer.

Polismyndigheten i Dalarnas län har mottagit utbytespoliser från både Finland och Norge och har ett erfarenhetsutbyte med norsk polis avseende specifika problem. Myndigheten samverkar även med Danmark, Norge och Tyskland rörande mc-relaterad brottslighet.

- **Samverkansområde Nord**

Samverkansområde Nord (Jämtland, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland) samarbetar operativt med såväl Finland som Norge (bl.a. avseende efterföljande) och deltar i årliga möten med nordiska representanter för polis, tull och gränsbevakning (det så kallade Nordkalottmötet).

Polismyndigheten i Norrbotten samverkar även med Nato i samband med övningsverksamhet i Norrbotten. Samverkan sker också med polis- och tull- samt miljömyndigheter i Tyskland, Holland och Storbritannien avseende gränsöverskridande illegala avfallstransporter. Med Finland samverkar polismyndigheten bl.a. avseende fjällräddning och andra räddningsuppdrag och avseende trafiksäkerhetsarbetet i gränsområdet.

Polismyndigheten i Jämtland har en utvecklad samverkan med angränsade norska polisdistrikt, t.ex. avseende seriebrott, liksom ett visst underrättelseutbyte med den norska polisen. Polismyndigheten har vidare erfarenhet av utbytestjänstgöring med polisen i Litauen.

I ärenden med koppling till länder utanför EU, t.ex. människosmuggling och vissa narkotikaärenden, går de internationella kontakterna huvudsakligen via Rikskriminalpolisen.

Polismyndigheten i Norrbottens län deltar i utvecklingsarbetet med Kenya, bl.a. med rådgivning till stöd för det pågående reformarbetet inom kenyansk polis.

Förslag
<ul style="list-style-type: none"> • Ansvaret för internationella kontakter inom det vardagliga operativa arbetet bör även fortsättningsvis hanteras på lokal nivå, dvs. polisområdesnivå. • I rollen som nationell sakkunnigmyndighet (region) bör även ingå ett ansvar för att bevaka den internationella utvecklingen på området samt att ta de internationella kontakter som krävs för uppdraget. • OP-13 anser att det även på regionnivå, och förslagsvis vid regionpolischefens kansli, bör finnas förmåga att handlägga internationella ärenden. Denna förmåga bör utgöra en regiongemensam resurs, till stöd för operativt arbete, utrednings- och underrättelseverksamhet m.m. i regionens polisområden. Projekter anser dock att det är tillräckligt att en 24/7-förmåga upprätthålls på nationell nivå.

- OP-13 anser vidare att frågan om att ge Nationella operativa avdelningen funktionsansvar för den internationella operativa handläggarförmågan på regionnivå bör utredas. Ett sådant funktionsansvar skulle kunna främja kompetensutvecklingen i regionerna och därmed öka användningen av internationella verktyg och kontakter i brottsbekämpningen.
- OP-13 vill uppmärksamma behovet av en översyn av gällande reglering bl.a. avseende samarbetet med nordiska och utomordiska polismyndigheter (FAP 061-1, FAP 063-2) varvid möjligheten att, för regionens räkning, ge regionnivån beslutanderätt i sådana ärenden bör utredas.
- OP-13 menar att regionernas internationella verksamhet bör följas upp inom ramen för gängse uppföljningsprocesser utifrån de mål som fastställts för verksamheten.

Internationell verksamhet vid Statens kriminaltekniska laboratorium

SKL bedriver en relativt omfattande internationell verksamhet i huvudsak bestående av deltagande i expertarbetsgrupper och projekt som fokuserar på olika delar inom den forensiska verksamheten. De flesta expertarbetsgrupper är organiserade under European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI). Experter från SKL deltar i 16 av ENFSI:s 17 expertarbetsgrupper.

Vidare deltar SKL i två av tre ständiga kommittéer som arbetar med kvalitet/kompetens och utbildning. I en av dem, Quality and Competence, är SKL ordförande.

Övriga nätverk som experter deltar i är oftast internationella och riktar sig till expertområden inom den forensiska processen. Exempel på detta är Bonn Oil Spill Identification Network (Bonn-Osinet), International Association for Identification (IAI) och International Fingerprint Research Group (IFRG).

SKL:s laboratoriechef deltar i det årliga möte som arrangeras med cheferna för de nordiska kriminaltekniska laboratorerna. Vid mötet diskuteras pågående samarbete och även planer för framtiden. För närvarande pågår samarbete i följande områden: NORDAKT (certifiering av fingeravtrycksidentifierare), brand, handstil, blodbildsanalys, IBIS-användare (International Bullet Identification System) och vapen.

Experter från SKL deltar i vissa EU:s rådsarbetsgrupper (t.ex. Falska dokument) och direkta expertgrupper som de som finns inom

EMCDDA (droger), Resehandlingskommittén, Prüm DNA, NAC (sedlar) och CNAC (Mynt). Standardiseringsarbete pågår gällande den forensiska processen. Detta drivs av CEN (Europeiska standardiseringsorganet) och Internationella standardiseringsorganet (ISO) och SKL deltar med experter för att stödja och bevaka utvecklingen. Personal från SKL deltar även i Sida-finansierade internationella utvecklingsprojekt inom det forensiska området.

Förslag

- OP-13 bedömer att samtlig internationell verksamhet som SKL idag bedriver 2015 kan övertas av Nationellt forensiskt centrum (NFC) och föreslår att så sker.
- Inom OP-11 har föreslagits att NFC ska ha processansvar för hela den forensiska processen och successivt även funktionsansvar över den laborativa verksamheten inom densamma. Som en konsekvens av detta förslag bör även de delar som rör internationell forensisk verksamhet, och som idag bedrivs inom annan organisatorisk hemvist än SKL (t.ex. polismyndighet), samlas inom NFC.

Arbetsmaterial

EU:s fond för inre säkerhet

Regeringen har uppdragit åt Rikspolisstyrelsen att vara nationell ansvarig myndighet för EU:s fond för inre säkerhet (Ju2013/1406/PO). Rikspolischefen har beslutat att överlämna frågan om organisatorisk placering av fonden till Genomförandekommittén (A052.787/13).

I förslaget till förordningarna för EU:s fond för inre säkerhet (ISF/Gräns och ISF/Polis) ingår ett införande av så kallad delad förvaltning, vilket innebär att en medlemsstat på nationell nivå förvaltar en del av EU-budgeten.

Rikspolisstyrelsen har haft i uppdrag att under perioden 2007-2013 vara nationellt ansvarig myndighet för Gränsfonden. Fonden har organisatoriskt varit placerad vid Rikskriminalpolisen/Centrala gränskontrollenheten. Gränsfonden kommer tillsammans med de två finansieringsprogrammen ISEC (brottsförebyggande och brottsbekämpning) och CIPS (kritisk infrastruktur), att ersättas av ISF. Projekten ska avslutas senast 2015.

Fondförvaltningen innefattar att bevilja, förvalta och kontrollera användningen av medel ur fonden. Det sammanlagda stödet för Sveriges del uppgår till 33 miljoner euro för perioden 2014-2020. Av dessa får fem procent plus 500 000 EUR för ISF/Gräns och 200 000 EUR för ISF/Polis användas till så kallat tekniskt bistånd som kan användas till förvaltningen av fonden, t.ex. kostnader för löner, resor och möten.

En erfarenhet som Rikspolisstyrelsen har dragit vid förvaltandet av Gränsfonden är att det är viktigt att organisatoriskt skilja fondförvaltning och sakområdesansvar.

Polisen kommer potentiellt att vara en stödmottagare inom ISF. När Polisen samtidigt är förvaltande myndighet för fonden finns risk för jäv. När både ansökningar och beviljade ansökningar sköts inom samma myndighet uppstår en viss risk för att fondförvaltningens roll missuppfattas eller uppfattas som otydlig gentemot stödmottagarna inom Polisen. Flertalet medlemsstater har valt att förlägga fonden på ministernivå dvs. helt skild från operativ verksamhet. När Sverige väljer att förlägga ansvaret för fonden på en myndighet bör detta ske utifrån samma utgångspunkt, dvs. att fondförvaltningen inom myndigheten hålls organisatoriskt åtskild från den verksamhet fonden är avsedd att stödja.

Fondförvaltningen i Polismyndigheten bör av dessa skäl inte utgöra en del av en avdelning eller enhet som själv kan komma att söka medel från

fonden, t.ex. Utvecklingsavdelningen eller Nationella operativa avdelningen.

Förslag

- OP-13 föreslår EU:s fond för inre säkerhet organisatoriskt placeras vid Ekonomiavdelningen. Därmed skapas förutsättningar för andra delar av polisorganisationen att söka medel ur fonden samtidigt som fondförvaltningen placeras i en avdelning med erforderlig kompetens. Utifrån de krav på RA (Responsible Authority) som ställs i de styrande förordningarna bedöms kompetens- och resursbehovet för fondförvaltningen uppgå till två kvalificerade handläggare, två ekonomer med controllerkompetens samt en assistent för hantering av stora dokumentvolym. De eventuella konsekvenserna för Ekonomiavdelningens dimensionering och kompetensförsörjning behöver utredas närmare.

Arbetsmaterial